

Şeytan

Tangosu

ROMAN

László Krasznahorkai

Çeviri: BÜLENT ŞİMŞEK

3. BASKI

can
çağdaş

LÁSZLÓ
KRASZNAHORKAI
ŞEYTAN
TANGOSU

Can Çağdaş

Şeytan Tangosu, László Krasznahorkai
Macarca aslından çeviren: Bülent Şimşek
Satanstango

© 1985, László Krasznahorkai

© 2013, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Bu kitabın Türkçe yayın hakları Rogers, Coleridge and Whith Ltd.
aracılığıyla alınmıştır.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının
yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: 2013

3. Basım: Eylül 2023, İstanbul

Bu kitabın 3. baskısı 2000 adet yapılmıştır.

Dizi editörü: Didem Bayındır

Editörler: Edit Tasnâdi, Zerrin Özalp Öztarhan

Sanat yönetmeni ve kapak tasarımı: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Baskı ve cilt: Melisa Matbaacılık Yayıncılık San ve Dış Tic. Ltd.
Maltepe Mah. Davutpaşa Çiftelhavuzlar Sk. No:16 Acar San. Sit.
Zeytinburnu, İstanbul
Sertifika No: 45099

ISBN 978-975-07-5954-3

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Maslak Mah. Eski Büyükdere Cad. İz Plaza Giz, No: 9/25 Sarıyer/İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 43514

LÁSZLÓ
KRASZNAHORKAI
ŞEYTAN
TANGOSU

ROMAN

Macarca aslından çeviren

Bülent Şimşek

♥can

László Krasznahorkai'nin Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

Savaş ve Savaş, 2014

Seiobo Orada, Aşağıdaydı, 2019

LÁSZLÓ KRASZNAHORKAI, 1954'te Macaristan'ın Gyula kentinde doğdu. Budapeşte'de dil ve edebiyat, ardından hukuk eğitimi aldı. Bir distopya romanı olan 1985'teki ilk yapıtı *Şeytan Tangosu*'yla Macar edebiyatının önde gelen yazarlarından biri oldu. *Şeytan Tangosu*, Béla Tarr'ın yedi buçuk saatlik siyah beyaz filmiyle (1994) sinema tarihine de geçti. 1986'da *Kegyelmi viszonyok* (Af Koşulları) adlı öyküsü yayımlandı. Sovyet Bloku'nun çöküşünde ülke dışındaydı. Almanya'dan başlayarak dönem dönem ABD, İspanya, Yunanistan, Japonya gibi çeşitli ülkelerde yaşadı. Moğolistan ve Çin'de yaşadıklarını *Az urgai fogoly* (Urga Mahpusu, 1992) ve *Rombolás és bánat az Ég alatt* (Gökyüzünün Altında Yıkım ve Keder, 2004) kitaplarında sorguladı. *Savaş ve Savaş* (1999), *Az ellenállás melankóliája* (Direniş Melankolisi, 1993), *Északról hegy, Délről tó, Nyugatról utak, Keletről folyó* (Kuzey Dağı, Güney Gölü, Batı Yolu, Doğu Deresi, 2003) ve *Seibo Orada, Aşağıdaydı* (2008) adlı yapıtlara imza attı. Yazarın ayrıca senaryo çalışmaları da vardır. László Krasznahorkai 2015 yılında Man Booker Uluslararası Ödülü'nü kazanarak bu ödülü alan ilk Macar yazar oldu.

BÜLENT ŞİMŞEK, 1977'de Antalya'da doğdu. İÜ, Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü bitirdi; Bilgi Üniversitesi, Tarih Bölümü'nde araştırmalar yaptı. Beş yıl boyunca Macaristan'da, Eötvös Loránd Tudományegyetem (ELTE), Türkoloji Kürsüsü'nde Türkçe dersi verdi; bu dönemde Macarca öğrendi. Çeşitli alanlarda yaptığı mesleki çevirilerin yanı sıra István Fekete'nin *A koppányi aga testamen-*

tuma (Koppany Ağasının Vasiyeti) adlı romanını Türkçeye çevirdi; ancak eser henüz yayımlanmadı. Trakya Üniversitesi'nde Türk Dili üzerine yüksek lisans yapan Bülent Şimşek, Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenliği yapıyor; dil öğretimi ve grupların çeşitli faaliyet alanlarında bilgilendirilmesinin yanında seminer ve organizasyonlar da düzenliyor.

Madem durum böyle, benim hatam, işi bekletmek olsun.

F.K.

Birinci bölüm

I

Geldiklerinin haberi

Ekim sonunda bir gün sabahleyin, insafsızca uzun süren güz yağmurlarının ilk damlaları sitenin güney tarafındaki çatlamış, alkalik toprağa (daha sonra berbat kokan çamur deryası patikaları ilk donlara kadar adamakıllı yürünmez hale getirmek ve şehri ulaşılamaz kılmak için) dökülmeden az önce Futaki, çan seslerine uyandı. En yakında dört kilometre uzaklıkta güneybatıda, eski Hochmeiss patikasında terk edilmiş bir şapel vardı; ancak orada bırakın çanı, kule bile daha savaş zamanında yıkılmıştı ve oradan herhangi bir sesin duyulamayacağı kadar şehre uzaktı. Dahası; bu yankılanan, muzaffer sesler hiç de öyle uzaktan gelen çan seslerini andırmıyor, sanki rüzgâr onları buraya oldukça yakın bir yerlerden (“Sanki değirmenden taraf..”) sürüklemiş gibi geliyordu. Mutfağın sıçan deliği kadar penceresinden dışarıyı görebilmek için dirseklerini yastığa dayadı ama yarıya kadar buğulanmış camın arkasında şafağın mavisinde ve gittikçe derinleşen çan uğultusunda yüzen site, henüz suskun ve kıpırtısızdı: Karşı tarafta, birbirinden uzak duran evler arasında yalnızca Doktor’un penceresinin perdeleri arasından dışarıya ışık süzülüyordu. O da Doktor artık yıllardan beri karanlıkta uyuyamadığı için. Çan sesi gitgide azalırken yok olup gidecek, çınlayan tek bir sesi bile kaçırmamak için

soluğunu tuttu; çünkü gerçeği anlamak istiyordu (“Kesin uyuyorsun daha, Futaki...”); uzaklaşsa da her sesi duymak istiyordu. Buz gibi mutfak taşlarının üzerinde yumuşak, kedi adımlarıyla pencereye doğru ilerledi (“Hiç uyanık kimse yok mu? Kimse duymuyor mu? Başka hiç kimse?”), pencerenin kanadını açıp dışarı uzandı. Keskin nemli bir hava yüzüne çarptı, bir anlığına gözlerini yummak zorunda kaldı; horoz ötüşünden, uzaklardaki havlamlardan ve birkaç dakika önce üstüne üstüne gelen keskin, amansız rüzgâr uğultusunun yerini bıraktığı sessizliğe artık boşuna kulak kabartıyor, kendi boğuk kalp atışlarından başka hiçbir şey duymuyordu, sanki bütün bunlar sadece uykusunu bölen hayaletlerin bir oyunuydu (“... biri beni korkutmak istiyordu”). Uğursuz gökyüzüyle, çekirge istilasıyla yazın yanık kalıntılarına üzüntüyle baktı ve sanki birdenbire zamanın bütününün şeytani tekdüzeliği keşmekeşin tümsekleri üzerinden atlatarak yükseklikleri yarattığını, sonra da deliliği çarpıtıp bir gereksinime dönüştürerek ölümsüzlüğün devinimsiz küresinde soytarlık yaptığını duyumsarcasına o aynı akasya dalında baharın, yazın, güzün ve kışın geçip gittiğini gördü... ve ıstırapla burkuluverdiği anda ise beşik ve tabutun ahşap çarmıhında gevrekçe patırdayan bir hükmün kendini sonunda –unvan işaretleri ve ödüller olmaksızın– tüylerinden arındırılmış bir şekilde ölü yıkayıcıların eline verdiği ve sonra da hilekâr kumarbazlarla (bittiğinde en son silahı olan evinin yolunu bir daha bulma umudundan da mahrum kalacağı, sonucu daha başından belli bir partiye bulaştığını da anlayacağı için, onu geriye götürebilecek tek bir patika bile kalmamış halde) ileride insana dair işlerin derecesini taşıyüreklilikle göreceği hamarat deri yüzücülerin kakhahalarına verdiği gördü kendini. Başını, sitenin doğusunda kalan, bir zamanlar tıklım tıklım dolu ve gürültülü olan, şimdilerdeyse harap ve terk edilmiş

binaların yer aldığı tarafa çevirdi ve şişkin, kızıl güneşin ilk ışınlarının kelleşmiş çatılı, sapır sapır dökülen bir çiftlik evinin çatı kirişlerinin arasını delerek geçtiğini içi burkularak izledi. “Eninde sonunda artık bir karar vermem lazım. Burada kalamam.” Sıcak yorganın içine kayd, başını koluna dayadı ama gözlerini kapayamadı: Şu hayalet çanlar onu dehşete düşürmüştü ama daha çok da bu birdenbire çöküveren sessizlik, bu tehditkâr suskunluk; çünkü şimdi artık her şeyin olabileceğini hissediyordu. Ama hiçbir şey kıvırdamıyordu, tıpkı yatağında onun kıvırdamadığı gibi. Ta ki çevresindeki eşyalar arasında asabi bir söyleşi başlayınca değin (mutfak dolabı gıcırdadı, bir tencere tıngırdadı, bir porselen tabak yerinden kayd). O anda birden yatakta dönüp Bayan Schmidt’ten yükselen ter kokusuna sırtını çevirdi, yatağın yanında daha önce bırakılmış su bardağını el yordamıyla buldu ve içindeki suyu bir dikişte bitirdi. Bununla da o çocukça korkudan kurtuldu, derin bir soluk aldı, terli alnını kuruladı. Schmidt ve Kráner’in, sığırları ancak şimdi toplayabileceklerini, Szikes’ten, sonunda zahmet dolu sekiz aya karşılık gelen parayı alacaklarını, sitenin kuzeyinde bulunan çiftlik ahırına kadar sığırları süreceklerini ve bunun için onlar oradan eve yayan ulaşınca kadar sağlamından birkaç saatin geçeceğini bildiğinden azıcık daha uyumayı denemeye karar verdi. Gözlerini kapattı, yanına döndü, kadını kollarının arasına aldı ve tam uykuya dalacakken yine çanları duydu. “Lanet olsun!” Yorganı yana kıvırdı ama boğumlu, çıplak ayağının mutfak taşına değdiği o anda sesler sanki (“Biri işaret vermişçesine...”) ansızın kesiliverdi. Yatağın kenarında kamburunu çıkararak oturdu, kollarını göğsünde kavuşturdu, sonra da bakışları boş su bardağına takılıp kaldı; boğazı kuruydu, sağ ayağı sızlıyordu ve ne tekrar yatmaya ne de ayağa kalkmaya cesaret edebiliyordu. “En geç yarın yola çıkarım.” Kasvetli mutfak-

ğın işe yarar durumdaki eşyalarını, üstünde yanıp donmuş yağdan ve yemek artıklarından kir pas içinde kalmış ocağı, onun altına tıkkıştırılmış kopuk kulplu hasır sepeti, kırık ayaklı masayı, duvara asılı, tozlu aziz resimlerini, kapının yanındaki köşede üst üste yerleştirilmiş tencereleri gözleriyle bir bir süzdü, sonunda artık aydınlanmış olan minik pencereye doğru döndü, akasyanın öne eğilmiş çıplak dallarını, Halicslerin evinin çökmüş çatısını, eğik bacayı, yükselen dumanı gördü ve şöyle dedi: “Payımı alırım ve daha bu akşamdan!.. En geç yarın. Yarın sabah.” “Aman Tanrım!” diye ürpererek sıçradı Bayan Schmidt; alacakaranlıkta ne yapacağını bilemeyen bakışlarını dört bir yanda gezdirdi; göğsü inip inip kalkıyordu ama her şey tanıdık gelince hafifleyerek derin bir soluk aldı ve kendini yastığın üzerine bıraktı. “Ne oldu, kötü bir rüya mı gördün?” diye sordu Futaki. Bayan Schmidt korku dolu gözlerini tavana dikmişti. “Aman Tanrım, hem de nasıl!” diyerek yeniden iç çekti ve elini kalbinin üstüne koydu. “Böylesi de varmış ha!.. Düşünsene... Oturmuşum, içeride ve... ansızın biri pencereyi tıklattı. Açmaya cesaret dahi edemedim, önüne dikildim ve perdenin arkasından gözetledim. Bir tek sırtını gördüm, çünkü artık kapı kolunu zorlamaya başlamıştı... bir de bağırırken açtığı ağzını ama ne dediğini anlamak mümkün değildi... suratı tıraşlıydı ve sanki gözleri camdandı... korkunçtu... Sonra, akşam anahtarı yalnız bir kere çevirdiğim aklıma geldi ama biliyordum ki, ben oraya varıncaya kadar iş işten geçmiş olacaktı... ben de mutfağın kapısını hızla çarpıp kapattım ama aklıma senin anahtarın olmadığı geldi... Tam çılgılığı basacak oldum, boğazımdan tek bir ses dahi çıkmadı. Sonra... hatırlamıyorum... neden ya da ne için, ama... Bayan Halics göründü pencerede ve kıkırdamaya başladı... onun kıkırdarken nasıl olduğunu bilirsin, değil mi?.. Her neyse, içeriye, mutfağa bakıyordu... sonra,

nasıl oldu bilmiyorum... ortadan kayboldu... ama o arada beriki, dışarıda kapıyı tekmeleyip duruyordu, bal gibi biliyordum, bir dakika sonra kırıp içeri girecek, o sırada ekmeğin bıçağı geldi aklıma, hızla mutfak dolabına seğırttim ama çekmece sıkıştı ve ben asılarak zorlamaya başladım... korkudan oracıkta küt diye düşüp öleceğimi sandım... sonra kapının büyük bir gümbürtüyle içeri yıkıldığını ve birinin koridorda yürüdüğünü duydum... çekmeceyi hâlâ açamamıştım, o sırada çoktan mutfak kapısına gelmişti bile... nihayet çekmeceyi açabildim, bıçağı kaptım, o ise elini kolunu sallayarak yaklaşıyordu... ama bilmiyorum... birden orada, köşede, pencerenin altında uzanıverdi... ha, bir de yanında bir sürü mavi ve kırmızı tencere vardı, onların hepsi mutfakta sağa sola dağıldı... işte o sırada altımda yerin oynadığını hissettim ve inanır mısın, bütün mutfak harekete geçti sanki, bir araba gibi... şimdi hatırlamıyorum, nasıl olmuştu,” diyerek bitirdi sözlerini ve üstünden bir yük kalkmış gibi kahkaha attı. “İyi artık!” diyerek başını iki yana salladı Futaki. “Ben de, inanır mısınız, çan seslerine uyandım...” “Ne?!” diye şaşkınlıktan geri çekilerek yüzüne baktı kadın. “Çan sesleri mi? Nerede?” “Şey, ben de anlamadım bunu. Üstelik iki sefer, peş peşe...” Bayan Schmidt başını iki yana salladı. “Dur daha, sen sonunda kafayı yiyeceksin.” “Yoksa hepsini rüyada mı gördüm,” diye homurdandı Futaki canı sıkılarak. “Bak, görürsün, çok yakında olacak bir şeyler...” Kadın, öfkeyle ona sırtını döndü. “Durmadan bunu söyleyip duruyorsun, gerçekten artık vazgeçsen diyorum.” Tam o sırada dışarıda arka kapının aniden gıcırdağını duydular. Ürkerek birbirlerine baktılar. “Olsa olsa odur,” diye fısıldadı Bayan Schmidt. “Hissediyorum.” Futaki, gergin bir şekilde oturduğu yerde doğruldu. “Ama, ama... bu mümkün değil! Henüz dönmelerine imkân yok...” “Ben nereden bileyim ya!.. Haydi, kırırda artık!” Yataktan fırladı, giysi-

lerini koltuk altına sıkıştırdı, odanın kapısını hızlıca çekip kapattı ve giyindi. “Sopam, sopamı dışarıda bıraktım.” Schmidler ta ilkbahardan beri odayı kullanmıyordu. Önce duvarlar yemyeşil küf tutmuş, sonra kırık dökük ama her zaman tertemiz tutulan dolaptaki elbiseler, havlular ve bütün yatak takımları küflenmiş, birkaç hafta sonra da özel günlerde kullanılmak üzere kaldırılan kapacak paslanırken dantel örtü serilmiş büyük masanın ayakları kaykılmıştı. Daha sonra perdeler sararıp üstüne üstlük bir gün elektrikler de kesilince kesin olarak mutfığa taşınıp odayı, fare ve örümceklerin hüküm sürdüğü bir imparatorluğa dönüşmesi için terk ettiler; zaten bu duruma karşı ellerinden gelen pek bir şey de kalmamıştı. Kapının pervazına yaslandı ve hiç kimseye sezdirmeden buradan nasıl çıkıp gidebileceğini düşündü; gelgelelim vaziyet oldukça umutsuz görünüyordu; çünkü buradan sıvışabilmesi için her halükârda mutfaktan geçmesi gerekiyordu, pencereden dışarı çıkmak içinse kendini haddinden fazla yaşlı hissetti, zaten bunu bir şekilde, Bayan Kráner olmazsa Bayan Halics fark ederdi, çünkü her ikisi de hiç sektirmeden yan gözle dışarıda ne olup bittiğini gözetlerdi. Üstelik sopası, eğer Schmidt bulacak olursa, onun burada, evin içinde bir yerlerde gizlendiğini hemencecik ele verirdi ve bu yüzden payını da alamayabilirdi, çünkü Schmidt’in bu konuda şakasının olmayacağını iyi bilirdi ve buradan, aynı yedi yıl evvel –ilandan yani propagandadan sonra çok geçmeden, refaha kavuşmanın ikinci ayında– sadece paçavraya dönmüş pantolonu, solmuş pardösüsü, beş parasız ve aç biilaç bir halde geldiği gibi defolup gitmesi gerekirdi. Bayan Schmidt koridora seğırtirken o, kulağını kapıya dayadı. “Hiç sızlanma, yavrucuğum!” Schmidt’in çatallı sesini duymuştu. “Ben ne dersem onu yapacaksın, şekerim, anlaşıldı mı?” Futaki’yi ateş bastı. “Param.” Kendini kapana kısılmış hissediyordu.

Düşünüp taşınmaya çok vakit yoktu, bu yüzden yine de pencereden çıkmaya karar verdi; çünkü “burada derhal bir şeyler yapmak lazım”dı. Tam pencerenin kolunu çevirecekti ki, Schmidt’in koridoru boydan boya geçtiğini duydu. “İşeyecek bu!” Parmak uçlarında kapıdan tarafa fişek gibi dönüp soluğunu bastırarak kulak kabarttı. Arkadaki avluya çıkan kapı, Schmidt’in ardından kapanınca da sakına sakına mutfığa süzüldü, sınırlı bir şekilde elini kolunu sallayan Bayan Schmidt’i dikkatle süzdükten sonra çıkını dahi çıkarmadan aceleyle çıkışa yönelerek hızlıca dışarı çıktı ve kankasının döndüğünden iyice emin olunca da sanki yeni gelmiş gibi kapıya kuvvetlice vurdu... “Bu ne, kimse yok mu evde? Dostum Schmidt!” diye seslendi cırtlak bir sesle, sonra da –kaçış şansı bırakmamak için– hemen açtı ve Schmidt’in arka kapıdan girişi kırmak için mutfığa çıkmasına fırsat bırakmadan yolunu kesti. “Bak sen, dur hele!” diye başladı müstehzi bir tavırla, “Nereye böyle acele acele, oğlum?” Schmidt’in gıki dahi çıkmıyordu. “Dur hele, şimdi söylerim ben. Yardım ederim ben, ciğerim, yardım ederim, korkma sen!” diye sürdürdü kararlı yüzüyle. “Parayla sınışımaya çalışıyordun! Doğru mu? Üstüne mi bastım?” Schmidt hâlâ konuşmadan gözlerini kırıştırarak başını iki yana sallıyordu. “Vay be, gözüm, bunu hiç beklemezdim.” Mutfığa geri döndüler ve masaya karşılıklı oturdular. Bayan Schmidt gergin bir şekilde ocakta oyalanıyordu. “Beni dinle, dostum...” diye başladı Schmidt takıla tökezleye. “Hemen açıklıyorum...” Futaki eliyle kesti. “Sen açıklamasan da anladım ben! Bana bir tek Kráner’in de işin içinde olup olmadığını söyle.” Schmidt, kendini zorlayarak başını salladı. “Yarı yarıya.” “Sizi köpeğin tohumları!” diyerek köpürdü Futaki. “Aklınız sıra beni atlatacağınızı sandınız ha!” Başını öne indirdi. Düşündü. “Ee, peki şimdi! Ne olacak?” diye sordu sonra. Schmidt kızgınca kollarını iki

yana açtı. “Ne olabilir ki? Sen de işin içindesin, ciğerim.” “Nasıl yani?” diye üsteledi Futaki ve bir yandan da sayıyordu. “Üçe böleceğiz,” diye cevapladı Schmidt kendini zorlayarak. “Yalnız çeneni sıkı tut.” “Ondan korkma sen.” Bayan Schmidt ocağın yanında derin bir soluk aldı. “Aklınızı mı kaçırdınız siz? Bundan sıyrılabileceğinizi mi sanıyorsunuz?” Schmidt, sanki duymamışçasına, bakışlarını Futaki’nin yüzünde derinleştirmişti. “Pekâlâ. Meseleyi açıklığa kavuşturmadık, diyemezsin. Ama sana bir diyeceğim var. Ciğerim! Bunu mahvetme!” “Zaten anlamamış mıydık?” “Elbette, bu konuda bir an bile tartışmaya gerek yok!” diye sürdürdü Schmidt ve sesi yalvarır bir hale büründü. “Benim istediğim sadece... sana düşeni bir süreliğine bana borç vermen! Hepi topu bir yıllığına! Bir yere yerleşinceye kadar...” Futaki öfkeyle gürlledi. “Peki, yalamamı istediğin başka yerlerin de var mı, gözüm?!” Schmidt öne yığıldı ve sol eliyle masaya tutundu. “Şayet geçen sefer sen kendin buradan hiçbir yere gitmeyeceğini söylemeseydin, ben senden bunu istemezdim! Madem öyle, neyine gerek senin hepsi? Sadece bir yıllığına... bir yıllığına! Bizim için şart, anla bunu, bizim için şart. Bu 20 papelle hiçbir şey yapamam, başımı sokacak bir yer bile alamam. Hiç değilse bir onluk ver bari, ha!” Futaki, “Beni ilgilendirmez!” diye yanıtladı kızgınca. “Zerrece umurumda değil. Yaşarken ölmeyi ben de istemiyorum burada!” Schmidt sinirli sinirli başını salladı, öfkesinden az kalsın hüngür hüngür ağlayacaktı, sonra yeniden başladı, inatla ve giderek daha da çaresizce, dirsekleri de, her kıpırdayışında bir yana kaykılan mutfak masasına dayalıydı ve o da sanki sonunda “içi el vermesin” ve dostunun yakaran ellerine bırakıversin diye kendisinin tarafını tutmuş gibiyken gözleri dalarak, ince huzmelerle içeri dökülen ışığın titreyen milyonlarca zerresine takılıp da burnuna mutfağın ağırlaşmış kokusu çarptığında, artık yelkenleri

indirmesine ramak kalmıştı. Ansızın dilinde kekremesi bir tat duyunca, ölümün geldiğini sandı. Site dağıtılıp da insanların buraya gelirken duydukları coşkunun aynısıyla göçüp gittiği ve o –kendisinin olduğu gibi gidecek bir yeri olmayan Doktor, Okul Müdürü ve birkaç aile– burada takılıp kaldığından beri günbegün yemeklerin tadına odaklanmıştı, çünkü biliyordu ki ölüm önce çorbalara, etlere ve duvarlara yerleşirdi; lokmaları yutmadan önce uzun uzun ağzında çevirip duruyor, önüne nadiren gelen şarabı ya da suyu ağır ağır yudumluyor ve bazı zamanlar, kaldığı su pompası binasındaki makine dairesinin güherçileli sıvasından bir parça koparıp tadına bakmak; aromaların ve tatların düzenini bozan kuralsızlıkta İhtar'ı tanıyabilmek için karşı koyulmaz bir arzu duyuyordu; çünkü ölümün böylesi bir uyarı olduğuna ve çaresizliğe düşürücü bir mutlaklık olmadığına inanıyordu. “Armađan olarak istediğim yok,” diye sürdürdü Schmidt içi geçmiş halde. “Borç. Anlıyorsun, değil mi, dostum? Ödünç. Tam bir yıl sonra son kuruşuna kadar vereceğim.” Masanın yanında bezgince oturuyorlardı. Schmidt'in gözleri, yorgunluktan yanıyordu. Futaki ise korktuğunu görmesinler diye yerdeki tař mozaiklerin gizemli desenlerine dalmıştı ve zaten sorulsa da onlara nedenini açıklayabilecek durumda değildi. “Bana söyler misin, insanın içten içe yanıp tuşmaktan korktuğu için nefes almaya bile cesaret edemediği o sıcak havalarda, ben bir başıma kaç kere gittim Szikes'e? Keresteyi bulan kimdi? Ağılı kim inşa etti? Ben de tamı tamına senin kadar veya Kráner kadar ya da Halics kadar süründüm! şimdi de tutmuş bana, 'Gözüm, borç,' diyorsun. Sonra bir daha en yakın ne zaman göreceğim ben seni, ha?!” Schmidt, “Bana güvenmiyorsun yani,” dedi alınganlıkla. “Hayır!” diye gürlledi Futaki. “Kráner'le bir olup şafak sökmeden bütün parayla birlikte tüymeye kalkıyorsun, sonra da sana güvenmemi mi

bekliyorsun?! Sen, beni ne sanıyorsun? Salak mı?" Tek söz etmeden oturmaya devam ettiler. Kadın, ocaklığın önünde kap kacağı tıngırdatıyordu. Schmidt düş kırıklığına uğramış haldeydi; o ise titreyen ellerle sigara sarıyordu. Sonra masadan kalkıp aksayarak pencereye yürüdü ve ağırlığını sol tarafına vererek sopasına dayandı; evlerin çatılarının üstünde dalga dalga yağan yağmuru, rüzgârda uysalca eğilip doğrulan ağaçları, çıplak dalların havada çizdiği tehditkâr yayları izledi; kökleri düşündü, bugün artık bu toprağa dönüßen, can veren balçığı ve o kadar dehşete kapıldığı o sükûnu, o sessiz doymuşluğu düşündü. Sonra, "Söylesene!" diye seslendi duraksayarak. "Ne demeye geri döndünüz, madem bir sefer.." Schmidt, "Ne demeye, ne demeye!" diye homurdandı. "Çünkü orada, eve gelirken aklımıza geldi. Aklımız başımıza gelinceye kadar da zaten siteye gelmiştik... Bir de işte, bu kadın var ya... Onu burada mı bıraksaydım?.." Futaki başını salladı. "Peki ya Kráner'e ne oldu?" diye sordu sonra. "Anlaşmanız neydi?" "Evde pinekliyor onlar da. Kuzeye gitmek istiyorlar. Bayan Kráner duymuş, oralarda bir yerde külüstür bir kereste deposu mu ne varmış. Hava karardıktan sonra dörtyol ağzında buluşacaktık. Böyle ayrıldık." Futaki iç çekti. "Gün, uzun daha. Ötekilere ne olacak? Halics'e, Müdür'e?.." Schmidt, parmaklarını yılginca ovuşturup duruyordu. "Nerden bileyim? Bana kalırsa Halics elbette bütün günü uyuyarak geçirir, dün Horgoslarda büyük cümbüş varmış. Müdür Bey'i de Şeytan, bulunduğu yerde çarpsın zaten! Hele onun yüzünden başımıza bir iş gelsin, bak ben o zaman onu çukurdaki ebleh anasının yanına nasıl gönderiyorum; yani senin için rahat olsun, dostum, rahatla." Geceyi orada, mutfakta beklemeye karar verdiler. Futaki, karşıdaki evleri gözetlemek için pencerenin yanına bir sandalye çekti, Schmidt'i uyku bastırmıştı, masaya kapaklanıp horlamaya başladı, kadın-

sa mutfak dolabının arkasından demir şeritli asker sandığını çıkarıp üstünden tozunu aldı, bir güzel içini de sildi, sonra da konuşmadan öteberilerini doldurmaya başladı. “Yağmur yağıyor,” dedi Futaki. “Duyuyorum,” diye karşılık verdi kadın. Güneşin cılız ışığı tam da doğu yönüne akan bulutların birbirlerinin üstüne yığılan burgaçları arasından süzülüyordu; odaya neredeyse bir günbatımı alacakaranlığı çökmüştü ve duvarlara yansıyan titrek lekelerin yalnızca gölgeler mi, yoksa umuda bel bağlamış düşüncelerinin ardına gizlenen umutsuzluğun acı çığırını mı olduğunu tam olarak kestirmeye olanak yoktu. “Güneye gideceğim,” dedi Futaki, bakışları yağmura kilitli. “Orada kışlar daha kısa. Gelişen şehirlerden birine yakın bir çiftlik tutar, bütün gün ayağımı bir leğen sıcak suyun içine sarkıtırım...” Yağmur damlaları pencerenin her iki kanadından, içeriden, üstteki parmak kadar açıklıktan, yavaş yavaş en küçük yarıkları bile dolduracakları pervaz köşelerinden pencereyle çerçevenin buluştuğu yere kadar usul usul süzülüyor, oradan pervazın sonuna kadar yol açarak gene damlalara ayrıldıktan sonra, gezinmeye gittiği yerden geri dönmeye erindiğinden durumu fark etmeyen Futaki’nin kucağına dökülüp onu öyle güzel ıslatıyorlardı ki o altına kaçırıldı. “Olmadı, bir çikolata fabrikasına, gece bekçisi olarak atarım kapağı... belki de bir kız yurduna kapıcı olurum... Ve her şeyi unutmaya çalışırım, yalnızca akşamları bir leğen sıcak su; sonra hiçbir şey yapmamaya, bir tek, kahpe hayatın nasıl geçtiğini izlemeye çalışırım...” Şimdiye kadar sessizce şakırdayan yağmur, artık barajlar yıkacak bir taşkın halinde gökten boşanmaya başlamış, daha alçakta bulunan alanlara doğru yilankavi dar kanallar kazarak zaten sular altında boğulmakta olan toprağı kaplamıştı. Camdan artık hiçbir şey göremediği halde dönmedi, çürümüş tahta çerçeveye ve duvarda alçının döküldüğü yere bakıp durdu ve bir-

denbire camda silik bir şekil fark etti, bir insan yüzü belirlendi, fakat korkuyla bakan bir çift göz görünceye kadar kim olduğunu anlayamadı. Nihayet gördü, “kendi yıpranmış çehresi”ni, şaşkınlıkla ve acıyarak tanıdı. Zamanın, yüz hatlarını ileride tıpkı şimdi kendisinin camın üzerinde dağılıp aktığı gibi silip geçeceğini hissetti; utanç, gurur ve korkunun birbiri üstüne yerleşmiş katmanları, ışın gibi üzerine doğru hareketlendiği anda, bir çeşit büyük, yabancı zavallılık yansyordu bu görüntüde. Birdenbire o kekremsi tadı yine hissetti; sabahki çan sesleri, bardak, yatak, akasya dalları, mutfağın soğuk döşeme taşı geldi aklına ve dudaklarını kederle büktü. “Bir leğen sıcak su!.. Yok, cehennem dibi!.. Zaten Tanrı’nın günü ıslatıyorum ayağımı...” Arkadan kulağına hıçkırma hıçkırma ağlama sesi çalındı. “Sana ne oldu şimdi?” Ama Bayan Schmidt cevap vermedi, utanarak yüzünü yana kaçırdı, hıçkırıklarıyla omuzları sarsılıyordu. “Duyuyor musun? Neyin var?” Kadın yüzüne baktı, ama daha sonra konuşmanın hiçbir anlamı olmadığını gören biri gibi, sessizce ocağın dibindeki tabureye oturup burnunu sümkürdü. “Neden susuyorsun şimdi?” diye üsteledi Futaki inatla. “Nasıl bir bela geldi başına?” Bayan Schmidt, kederle, “Ya biz nereye gitmeye çalışıyoruz?” diye patladı. “İlk gittiğimiz şehirde polis enseler bizi! Ya, anlamıyor musun? Adımızı bile sormadan!” “Ne ileri geri konuşup duruyorsun sen?” diyerek lafı ağzına tıktı Futaki öfkeyle. “Cebin tıka basa para, sen tutturmuş...” “Ben de tam bunu demek istiyordum işte,” diye kesti kadın adamın sözünü. “Para! Hiç olmazsa senin kafan çalışsın bari! Gitmek ha!.. Şu sefil sandıkla... tıpkı bir dilenci çetesi gibi!” “Yoo, bu kadarı da yeter artık. Bu meseleye karışma sen. Hiç üstüne vazife değil. Sesini çıkarma, senin işin bu,” diyerek payladı Futaki sinirli bir şekilde. Bayan Schmidt yerinden fırladı. “Nasıl? Neymiş benim işim?” Futaki, alçak sesle, “De-

medim bir şey,” diye karşılık verdi. “Hem sessiz ol, yoksa uyanacak.” Zaman yavaş geçiyordu, şanslarına, tik taklarıyla onları bu konuda uyaracak olan çalar saat uzun zamandır bozuktu ama kadın gene de tahta kaşıkla fokur fokur kaynayan acı biberli yemeği arada bir karıştırırken hareketsiz ibreleri izliyordu. Sonra içinden buhar yükselen tabakların başına oturdular; iki erkek, Bayan Schmidt’in sonu gelmeyen uyarılarına karşın (“Ne bekliyorsunuz? Gece iliginize işleyince mi, yemek yemek istiyorsunuz?”) yemeğe ellerini sürmediler. Işığı yakmamışlardı. Ne var ki bu kahredici bekleyişte önlerindeki nesnelere silikleşip birbirine karışmış, güveçler kapının yanında canlanmış, azizler duvarda dirilmişti sanki; arada bir sanki yatakta da birisi varmış gibi geliyor ve bu hayalden kurtulmak için öyle anlarda birbirlerine kaçamak bakışlar atıyor ama üçünün yüzünden de aynı çaresizlik ifadesi yayılıyordu. Her ne kadar gece çökmeden yola koyulamayacaklarını bilseler de (çünkü ya Bayan Halics’in ya da Müdür’ün, Schmidt ve Kráner geciktiği için gitgide büyüyen bir endişeyle pencerenin dibinde oturarak Szikes’e çıkan patikayı gözetlediklerinden emindiler) her türlü ihtiyatı bir kenara bırakıp alacakaranlığa dalmak için Schmidt yerinde duramıyordu. Futaki, alçak sesle, “Sine-maya şimdi gidiyorlar,” diye haber verdi. “Bayan Halics, Bayan Kráner, Okul Müdürü, Halics.” “Bayan Kráner mi?” diyerek yerinden fırladı Schmidt. “Hani?” Ve pencereye doğru seğirtti. “Haklı. Kesinlikle haklıdır!” diye doğruladı Bayan Schmidt. “Kapa çeneni!” diyerek çıktı Schmidt. “Çabuk karar verme, dostum!” diyerek yatıştırdı Futaki onu. “Bu kadının kafası çalışıyor. Öyle ya da böyle havanın kararmasını beklememiz gerekiyor, değil mi? Hem böylece kimsecikler kuşkulalmaz, değil mi?” Schmidt, söylene söylene yerine, masaya dönüp yüzünü ellerinin arasına gömdü. Futaki, pencerenin yanında bezgince si-

garasını tttryordu. Bayan Schmidt mutfak dolabının dibinden sicimi ıkardı ve kf pas tutan mandalları birbirine geirmek iin bou bouna uratıktan sonra asker sandıını smsk balayıp kapının yanına yerletirdi, sonra da kocasının yanına oturarak kollarını ggsnde kavuturdu. “Neyi bekliyoruz?” diyerek sz atı Futaki. “Parayı blelim!” Schmidt, kadına baktı. “Acelesi mi var, dostum?” Yaslanarak glkle yerinden dorulan Futaki de oturdu masanın kenarına. Bacaklarını iki yana aıp tırasz enesini kaıyarak gzlerini Schmidt’e dikti. “Bir blelim hele.” Schmidt akaını ovuturuyordu. “Zamanı bir gelsin, korkma, alacaksın.” “Ee, daha ne bekliyorsun, ahbab!” “Ama bu dayanma da nesi imdi? Hele Krner de kalanını getirsin, azıcık bekleyelim.” Futaki glmsedi. “İ gayet basit. Yanında olanı blseceiz. Payımıza den kısmı da daha sonra, drtyol azına gittiimizde bleriz.” “Peki, yle olsun,” diyerek razı oldu Schmidt. “El fenerini getir bari.” “Ben alırım,” diyerek telala yerinden fırladı kadın. Schmidt sicimle sarmalanm, hafif ıslanm, tka basa dolu zarfı kabanının icebinden ıkardı. “Bekle!” diyerek durdurdu onu Bayan Schmidt ve sofrayı bir paavrayla silerek temizledi. “imdi.” Schmidt (“Belge,” dedi. “Srf seni dolandırmaya kalktıımı dnmeysin, diye.”) ve Futaki’nin burnunun dibine bir tomar buruuk kit dayadı. Beriki, yana edii baıyla hızla karı tarafa seirtip, “Sayalım unları,” dedi. El fenerini kadının eline tututurup masanın teki ucunda Schmidt’in kt parmaklarıyla seri bir ekilde saydıı ve gitgide kabaran yıında biriken her bir banknotun izledii yolu, ııldayan gzlerle seyrederken onu yava yava anlıyordu ve iinde kalan hnc da buhar olup utu; nk, “insanın bunca parayı grnce kafasının allak bullak olmasında ve ona sahip olmak iin varını younu tehlikeye atması”nda gerekten aılacak bir yan yoktu. Midesi bir krampla burkuldu,

Yalnız olmadığına sevindi; Pisicik hâlâ ısıtıyordu karnını. "Evet," dedi sesini yükseltmeden önüne bakıp, "melekler bunu görür ve anlar." İçinde bir huzur hissetti ve dört bir yanındaki ağaçlar, yol, yağmur ve gece de hep birlikte bir huzur yayıyordu. "Olan biten her şey iyi," diye düşündü. Her şey basitleşmişti, mutlak biçimde. Yolun iki yanında düzgün adımlarla ilerleyen, dimdizlak akasya ağaçlarına, birkaç metre önünde artık karanlığın içinde yitiveren kırlara baktı. Yağmur ve çamurun boğucu kokusunu duyuyor, doğru ve tam olması gerektiği gibi davrandığını yanılmaz bir şekilde biliyordu.

Yaşamın fiilî olarak durduğu bir Macar köyünde, güz yağmurları başlamıştır. Gelecekte umudunu, birbirine güvenini, içindeki iyilik duygusunu, dayanışma ruhunu yitirmiş insanlar, o diyardan gitmenin planlarını yapmaktadır. Bir kurtancı arayışı, yıllar önce öldüğünü sandıkları İrimias'ın dönüşüne dek sürer. İnsanlar ilk kez birlik içinde davranır ve kendilerini İrimias'ın kararlarına teslim ederler.

Simgelerden yola çıkarak anlatır Krasznahorkai yaşamı; olay örgüsünü bir döngü etrafında biçimlendirir. Sürekli ağ ören örümcekler, gökte dönüp duran kargalar, başıboş atlar, birbirinin tekrarı mevsimler...

#ortaavrupa #taşra #savassonrası #kaos #topluluk #iktidar

 CAN

canyayinlari.com | [f](#) | [i](#) | [X](#) canyayinlari

roman

ISBN 978-975-07-5954-3

9 789750 759543